

ISSN 2411-1546

Doi.org/10.35619/ucpmk.v34i34

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут культурології
Національної академії мистецтв України
Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State University of the Humanities
National Academy of Arts of Ukraine
Institute for cultural research
(Institute of culturology)
National Academy of Arts of Ukraine**

**УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА :
МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, ШЛЯХИ РОЗВИТКУ
Науковий збірник**

**UKRAINIAN CULTURE :
THE PAST, MODERN, WAYS OF DEVELOPMENT
Scientific journals**

**Напрямок : Мистецтвознавство
Branch : Art Criticism**

**За загальною редакцією В. Г. Виткалова
Editor-in-Chief V. Vytkalov**

**Засновано у 1995 році
Founded in 1995**

**Випуск 34
Issue 34**

**Рівне : РДГУ, 2020
Rivne : Rivne State University in the Humanities, 2020**

Співзасновники: Рівненський державний гуманітарний університет та Інститут культурології Національної академії мистецтв України; видавець: Рівненський державний гуманітарний університет

Збірник перереєстрований МОН України як фахове видання з мистецтвознавства (Додаток 4 до наказу Міністерства освіти і науки України 02.07.2020 № 886) і входить до групи «Б».

Друкується за рішенням учених рад РДГУ (протокол № 10 від 24 грудня 2020 р.) та Інституту культурології НАМ України (протокол № 5 від 27 жовтня 2020 р.)

Видання зареєстровано: ISSN International Centre (Paris, FRANCE): ISSN № 2411-1546 (Print)

Видання індексується: Index Copernicus (Польща), «Google Scholar»; «Cosmos» (США), «Research Gate», «Research Bible» (Німеччина); «CEEOL»; «Cite factor»; European Reference Index for the Humanities (ERIH) to NSD.

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації видано Міністерством юстиції України, серія КВ № 22258-12158 ПР від 20.05.2016 р.

Головний редактор:

Muszkiet Radoslaw – prof. UMK profesor uniwersytetu Katedra Kultury Fizycznej Nicolaus Copernicus University, Toruń, експерт Міністерства національної освіти (Республіка Польща).

Виткалов Сергій Володимирович – доктор культурології, професор кафедри культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету, заступник головного редактора (Україна).

Редакційна колегія:

Чміль Ганна Павлівна – доктор філософських наук, дійсний член (академік) Національної академії мистецтв України, директор Інституту культурології Національної академії мистецтв України (голова ред. колегії).

Афоніна Олена Сталівна – доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв (Україна).

Виткалов Володимир Григорович – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології та музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, відповідальний секретар (Україна).

Гончарова Олена Миколаївна – доктор культурології, професор, професор кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна).

Герчанівська Поліна Евальдівна – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурології та інформаційних комунікацій, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв (Україна).

Душний Андрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри народних музичних інструментів та вокалу, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (Україна).

Копієвська Ольга Рафаїлівна – доктор культурології, професор, завідувач кафедри арт-менеджменту та івент-технологій, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв (Україна).

Мартич Руслана Василівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, Київський університет імені Б. Грінченка (Україна).

Петрова Ірина Владиславівна – доктор культурології, професор, завідувач кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна).

Скорик Адріана Ярославівна – доктор мистецтвознавства, професор, проректор з наукової роботи, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського (Україна).

Сташевська Інна Олегівна – доктор педагогічних наук, заслужений діяч мистецтв України, професор, Харківська державна академія культури (Україна).

Сташевський Андрій Якович – доктор мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України, завідувач кафедри народних інструментів, Харківська державна академія культури (Україна).

Татарнікова Анжеліка Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри хорового диригування, Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової (Україна).

Шабанова Юлія Олександрівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії і педагогіки, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (Україна).

Яковлев Олександр Вікторович – доктор культурології, ректор, Київська муніципальна академія естрадного циркового мистецтва (Україна).

Zukow Walery – Associative professor, Department of Spatial Management and Tourism, Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun (Poland).

Андрущенко Тетяна Іванівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри етики та естетики, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (Україна)

Жукова Наталія Анатоліївна – доктор культурології, доцент, заступник директора з наукової роботи Інституту культурології Національної академії мистецтв України (Україна).

Личковах Володимир Анатолійович – доктор філософських наук, професор, заслужений працівник освіти України, професор кафедри гуманітарних дисциплін, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв (Україна)

Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зб. Вип. 34 / упоряд. і наук. ред. В. Г. Виткалов; редкол.: Г. П. Чміль, О. С. Афоніна, С. В. Виткалов, та ін. ; наук.-бібліогр. редагування наукової бібліотеки РДГУ. Рівне : РДГУ, 2020. 274 с.

Редагування англійського тексту анотацій – канд. пед. наук, доц. кафедри практики англійської мови РДГУ **Фрідріх А. В.**

Рецензенти: **Карась Г. В.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри академічного та естрадного співу, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника»

Редя В. Я. – доктор мистецтвознавства, професор, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

У збірнику вміщено статті науковців вищих навчальних закладів, присвячені розгляду історико-мистецької проблематики переважно західноукраїнських теренів. Певна частина матеріалу висвітлює різнобічні грані теоретико-методологічних проблем українського мистецтва. Окремий розділ складають повідомлення, огляди та рецензії.

Для науковців, студентів, аспірантів та усіх тих, хто цікавиться вітчизняною історико-мистецькою спадщиною.

УДК 477.3.29

КУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР КРАЇНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ НАУКОВОГО ПОШУКУ:

до результатів проведення XVI міжнародної науково-практичної конференції
«Україна першого двадцятиліття XXI століття: культурно-мистецький вимір»

Виткалов Володимир Григорович – кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри культурології та музеєзнавства,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<http://orcid.org/0000-0003-0625-8822>
[Doi.org/10.35619/ucpmk.v34i34.310](https://doi.org/10.35619/ucpmk.v34i34.310)
volodumur_vitkalov@ukr.net

Виткалов Сергій Володимирович – доктор культурології, професор кафедри культурології і
музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<http://orcid.org/0000-0001-5345-1364>
sergiy_vsv@ukr.net

Аналізується тематичний зміст міжнародних науково-практичних конференцій культурно-мистецької проблематики, проведених на базі кафедри культурології і музеєзнавства РДГУ; акцентується увага на тенденціях наукового пошуку, помітних у результаті проведення цих заходів та змісті матеріалів статей, надісланих до редколегій наукових збірників. Наголошено на тому, що пандемічна ситуація в світі і Україні зокрема не призупинила науковий пошук, а навпаки, стимулювала увагу дослідників до розробки нових наукових проблем. Звертається увага на актуальні питання функціонування сучасної вищої школи, невіршеність яких гальмує науковий пошук.

Ключові слова: міжнародні науково-практичні конференції, вища школа країни, проблемний ряд, тенденції в пошуковій діяльності.

Актуальність проблеми. Науковий пошук завжди якісно позиціонував людину у просторі будь-якого виду культурної діяльності, оскільки засвідчував, принаймні, її чітке розуміння потреби в цій діяльності. А його якісна організація та майбутня інтерпретація отриманих результатів давала змогу «побачити» явище у максимально необхідних для дослідника параметрах, допомагала віднайти саме той оптимальний шлях розв'язання проблеми, йдучи яким можна спробувати віднайти істину. Тож і сьогодні цей вид професійної діяльності являє важливу складову як власного позиціонування дослідника у просторі науки, так і ефективності його організаційно-методичної роботи, якщо мова йде про навчальні заклади різних рівнів акредитації, оскільки професійне ствердження у сьогоднішні вже не можливе без самостійно отриманих результатів. Це корисно і тому, що людина-педагог зі сформованими пошуковими навичками зможе їх сформувати і в молодій генерації, тобто тих, хто навчається у сучасних закладах вищої освіти.

Специфічним підсумком діяльності, спрямованої на виявлення здобутих компетенцій дослідника, є оприлюднення результатів наукового пошуку, що найповніше виявляється у публікаціях дослідницького матеріалу та оприлюдненні його фрагментів, під час виступів на наукових конференціях та інших аналогічних зібраннях, оскільки дискусія з предмету обговорення завжди є чи не найкращим результатом для з'ясування дослідницьких методик.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історіографічна база цієї тематики достатньо строката і фактично безмежна та включає безліч наукових розвідок чи аналітичних довідок, у яких досліджується сучасний простір крізь призму історичної ретроспективи. Не вдаючись до їхнього аналізу, обмежимо наш розгляд лише науковими заходами, проведеними упродовж багатьох років на базі лише однієї кафедри, в яких виразно простежуються тенденції, характерні сучасному стану цього важливого напрямку людської життєдіяльності. Для виявлення загального контексту цієї діяльності використано й матеріали аналітичної довідки, підготовленої співробітниками УкрІНТЕІ про стан наукової діяльності в сучасній Україні [3].

Предметом дослідження є також джерельна база наукового пошуку, а саме реєстраційні заявки на участь у конференціях [5], проведених на базі зазначеної вище кафедри та матеріали статей, надісланих до редколегій її наукових збірників, розмаїття яких дає підстави для певних кореляційних висновків.

Мета статті – з'ясувати результативність наукових конференцій, спираючись на наявну інформацію (програми заходів та наукові збірники, листування з учасниками).

Виклад основного матеріалу дослідження. XVI міжнародна науково-практична конференція «Україна першого 20-ліття XXI століття: культурно-мистецький вимір», запланована на базі кафедри культурології і музеєзнавства РДГУ, стала черговим підсумком пошукової діяльності для дослідників

України і далекого зарубіжжя. Наведемо декілька переконливих аргументів на користь цієї тези. а). кількість проведених заходів в історичній ретроспективі засвідчує як певний статус вітчизняної науки (хоча за подібними заходами лише однієї кафедри не можна робити узагальнених висновків, утім тенденція в їх проведенні достатньо виразна), оскільки тематика повідомлень залишається достатньо широкою, змінюється лише вектор пошукових методик, так і глибина отриманих результатів, в основі яких розширення культурного простору регіонів за рахунок уведення до наукового обігу нової інформації стосовно його носіїв, нових артефактів; б) збільшується склад учасників-іноземців, які не лише намагаються позиціонувати власні культурні здобутки, але й демонструють український вимір в їх національному науковому векторі, акцентуючи увагу на ролі українського потенціалу (музики, образотворчого мистецтва, освіти) в становленні іноземних наукових чи художніх шкіл. Хоча загалом в країні останнім часом відбулося зменшення рівня організаційного забезпечення сектору вищої освіти на 6,3% [3; 7] і, відповідно, суттєве падіння усіх показників як за кількістю публікацій, так і їх тематичним рядом (монографії, статті).

В історичній ретроспективі кількісні характеристики наших конференцій такі: 2010 р. – 271 учасник; 2011 р. – 297 учасників; 2012 р. – 315 учасників; 2013 р. – 297 учасників; 2014 р. – 369 учасників; 2015 р. – 350 учасників; 2016 р. – 429 учасників; 2017 р. – 490 учасників, 2018 р. – 469 учасників, 2019 р. – 539 учасників; 2020 р. – 455 учасників

Заземлюючи огляд на аналізі матеріалів (тем виступів та статей) цієї конференції, слід зазначити, що не лише кількість учасників та навчальних закладів і наукових установ, що надіслали заявки про участь у її проведенні, залишається фактично сталою, засвідчуючи сформованість певного кола дослідників із визначеним предметним полем наукового пошуку, підвищується й активність у публікації пропонованого дослідницького матеріалу. Адже вперше за роки проведення цього заходу два випуски наукових збірників «Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку» («Мистецтвознавство» і «Культурологія», понад 90 статей) були сформовані ще на стадії підготовки самої конференції. Утім неможливість провести безпосереднє спілкування учасників на засіданнях секцій у листопаді 2020 р. через пандемічну ситуацію, у той же час засвідчила чимало якісних змін у тематичному ряді їх професійних зацікавлень.

Тож беручи до уваги ретроспективу цих заходів та опрацювання їх матеріалів дає підстави для наступних висновків:

– культурно-освітній простір сучасної України, незважаючи на низку загальновідомих глобалізаційних та соціальних викликів, й надалі залишається надзвичайно насиченим і розмаїтим, свідченням чого є висока професійна мобільність представників вищої школи, принаймні її гуманітарного корпусу;

– тривала карантинна ізоляція населення стимулювала перегляд багатьох сегментів сучасного суспільного життя, зокрема й звернення до стародавніх східних культурних практик (Японія, Китай), в яких важливого значення набуває власна зосередженість, духовність, переосмислення споживацьких цінностей та інтересів людини, а відтак й інше ставлення до речей та оточуючого середовища і, врешті-решт, один до одного, що стимулюватиме й у майбутньому чимало змін у суспільній свідомості населення, підтвердженням чого є, до прикладу, створення музичного Центру Конфуція при НМАУ ім. П.П. Чайковського, тематичний ряд фахових досліджень якого сприятиме розробці відповідних міжнародних програм, розширення тематичного виміру наукового пошуку, у якому важливого значення набудуватиме симбіоз мистецтва і психології, філософії та культурології. Це можна стверджувати й стосовно заснування науково-дослідних інститутів при провідних ЗВО країни (ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника», КНУКіМ);

– законодавча база країни та фінансування наукового пошуку, виходячи навіть із тематики виступів чи статей, що надсилаються до редколегій наукових збірників, не встигає за змінами, що відбуваються в суспільстві і її мережі вищої освіти, зокрема й не відповідає повною мірою вимогам та потребам сучасного соціуму, а відтак гальмує освітній процес і простір, що не лише викликає невдоволення його репрезентантів, але й стимулює останніх до пошуку нових форм дистанціювання від зайвої регламентації, розширення контактів із регіональним бізнесом, мережею приватних структур, пристосування до їх запитів та потреб, знаходження обопільного інтересу у цих контактах;

– тісна й багаторічна співпраця ЗВО України в проведенні аналогічних заходів стимулює поглиблення професійних зв'язків гуманітарної інтелігенції, що виявляється в укладанні відповідних угод, розширенні її участі у роботі спеціалізованих учених рад й редколегій наукових збірників ЗВО-партнерів, розробці спільних дослідницьких чи художніх проектів, організації творчих стажувань, у процесі яких реалізуються чимало мистецьких експонувань, уточнюються напрями подальшої співпраці тощо, інакше кажучи – відбувається формування нового типу вітчизняного педагога, здатного

враховувати виклики сучасності і оперативно на них реагувати, а з іншого боку – виникнення й нового типу університету, академічна мобільність професорсько-викладацького складу якого є важливим сегментом його позиціонування у просторі сучасної вищої освіти;

– тематичний ряд заявленої проблематики виступів та наукових статей, розміщених навіть у наших збірниках, підтверджує зміщення акценту в науковому пошуку на вітчизняний (регіональний) культурний простір (а загалом – посилення уваги до національних аспектів життєдіяльності соціуму), розробка якого розширює інформацію про духовний потенціал країни, її художню розмаїтість та духовну спроможність, а відтак – закладає добре підґрунтя для формування патріотичних почуттів й нового типу *майбутньої інтелігенції*, для якої окреслені питання становитимуть власну духовну сутність;

– культурні практики, що народжуються (чи відроджуються) сьогодні в регіонах являють інтерес для широкого загалу, оскільки торкаються питань публічного мистецтва в просторі сучасного міста, ролі об'єднаних територіальних громад і форм їх взаємодії з політичним істеблішментом країни, історичної пам'яті, політичної культури, демонструють постійно зростаючу активність молоді та її участь у численних соціокультурних програмах, у той же час засвідчуючи значну апатію до проблем сучасної політики, виборчої системи тощо. І хоча у місцевих виборах було заявлено чи не найбільше нових людей, інтерес до їхніх програм та їх підтримка через брак яскравих лідерів, виявилася незначною;

– знаковою характеристикою регіонального культурного простору є виникнення і впровадження у його тло нових локальних форм соціокультурної ініціативи, втілених у численних арт-проектах [1], які, не ставлячи за мету зібрати якомога більше прихильників, у той же час оригінально «розфарбовують» духовний простір міста, надають йому більшої теплоти, поетичності та інформативності, роблять зручним для життя. В його площині знаходять себе чимало творчо обдарованих особистостей, предметом духовного інтересу яких є художня фотографія, співана поезія, декоративно-ужиткові виміри, виставкова діяльність, численні івент-презентації тощо [2];

– маркером суттєвих змін у сучасному соціокультурному просторі регіонів, як підтверджує тематика доповідей та статей, а згодом – і їх обговорення в студентському середовищі, а надто – на заочній формі навчання, є поява, підтримка і згуртування художньої інтелігенції навколо нових культурно-мистецьких структур в особі приватних інституцій (музей Корсаків, Луцьк), художніх галерей («Свро-Арт», Арт-ательє Г.П.Косміади, Рівне), інших подібних структур (ПП «Стильне свято», хореографічна група «Едельвейс», численних івент-агенцій), які суттєво урізноманітнюють вільний час населення, стимулюють зміну культурних потреб і ціннісних орієнтацій. На цій підставі відбувається й подальша професіоналізація культурної діяльності загалом;

– розширення і поглиблення соціальної активності молоді особливо помітно на районному рівні, де потенціал культурної інфраструктури значно слабший і де мобільні групи працівників установ культури чи педагогічний склад гуманітарно-педагогічних, культурологічних та мистецьких фахових коледжів за мінімальної фінансової підтримки бізнесу чи органів місцевої влади, суттєво поглиблюють «грантовий» сегмент у своїй діяльності і саме таким чином покращують культурно-дозвілєву й інформаційну складову для населення у межах свого організаційно-культурного впливу. Свідченням активізації місцевого чинника є й численні акції рівня «Вікімарафон» (із написання статей до української Вікіпедії, спрямованих на популяризацію місцевих митців та організаторів культурного життя, регіональних народних промислів і ремесел); участь у координації всеукраїнських конкурсів дитячого читання «Книгоманія» (північні райони Рівненщини), поетичних та музичних змаганнях школярів, інших аналогічних формах, до реалізації яких чи не найбільше залучаються й діти;

– активізація регіонального соціокультурного сегменту помітна у тому, що навіть у критичний час другої половини 2020 р., коли країна поступово виходила з епідеміологічної ситуації, активізувалися саме культурні ініціативи, втілені у низці міжнародних фестивалів сфери професіонального мистецтва («Art Jazz Cooperation», «Musica viva organum» (Рівне, Луцьк), розширився тематичний ряд виставкових імпрез і зростає їх відвідуваність, відбулися суттєві зрушення у пошуку нових форм художньої діяльності вищої школи через запровадження мобільних освітніх програм. Відчутною стала на цій підставі й певна згуртованість регіонального соціуму;

– у той же час низка опитувань, проведених авторами цієї статті за результатами організації навчання в он-лайн режимі, засвідчила схильність переважної більшості студентської молоді до традиційних форм проведення усіх видів занять, зважаючи не лише на слабкість матеріально-технічної бази української глибинки, але й через технічну й психологічну неможливість повноцінно навчатися у такій формі, оскільки для якісного самостійного навчання потрібен значний досвід та мотиваційна складова. Хоча частина з них повністю схвалює й дистанційну форму, яка дає можливість швидко змінювати власний графік життєдіяльності, орієнтуючись на «мозаїчну» форму навчання та роботу.

Тож наявна карантинна ситуація навіть розширила і поглибила освітню активність студентської молоді і вплинула на пошуки шляхів покращення матеріально-технічної бази освіти;

– сучасна вища, як і середня спеціальна школа країни в регіонах мають чимало проблем, які лише поглиблюються останнім часом. Значна їх частина – результат відсутності вмотивованої державної культурної політики та не реалізованість у повній мірі питань Закону про автономію вищої школи. Тому наявні здобутки є не результатом спланованих і прогнозованих дій, а обумовлюються лише активністю окремих особистостей, що засвідчує формування на регіональному рівні нових лідерів, здатних пропонувати власні *соціокультурні* програми і не враховувати чи навіть ігнорувати розпорядження та чергові декларації органів державної влади. Це особливо помітно у швидкому формуванні нових регіональних політичних структур, які, будучи добре ознайомленими з місцевим культурно-освітнім потенціалом, все більше намагаються комунікувати з вищою школою, художніми (творчими) Спілками, мистецькими колективами, загалом оригінальними особистостями, забезпечуючи собі підтримку громадської думки у майбутньому;

– на тлі, здавалося б, загального падіння інтересу до навчання в Україні через відсутність законодавчої підтримки молодих фахівців, браку робочих місць, нерегульованості запиту і пропозицій на ринку праці на випускників, а також й пропагандистську діяльність іноземних структур, що намагаються «забезпечити» навчання українській молоді за кордоном за допомогою низки освітніх програм, вимиваючи з країни інтелект, фінансові ресурси, а головне – молодий та потенційно здатний до творчої діяльності людський потенціал, зростає у той же час зацікавленість вітчизняних роботодавців проблемами сучасної вищої школи, що формує відповідні перспективи для створення численних спільних культурно-освітніх, видавничих та мистецьких проєктів, здатних змінювати ситуацію на краще, свідченням чого є участь у навіть наших наукових конференціях представників керівної ланки органів державної влади, а також представників управлінської вертикалі музейної, архівної, паркової мережі, установ професіонального мистецтва, приватних туристичних агенцій, розмаїття інших структур; що функціонують у регіонах (ТРЦ, ЗМІ, художніх галерей). Це дає підстави сподіватися на ефективність реалізації Закону України про дуальну освіту, який має змінити вектор відповідальності в усіх учасників цього тандему за якість освітнього процесу, забезпечить молоді значну мотиваційну складову. Він упорядкує та унормує практику підготовки фахівця, за професійну спроможність якого нести відповідальність уже дві сторони, а відтак вони будуть інакше ставитися й до мережі ЗВО та її педагогічного корпусу. Та й студенти спеціальностей кафедри 034 «Культурологія», 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» та 027 «Музеєзнавство. Пам'яткознавство», на базі якої й проводяться аналізовані конференції, починаючи вже від другого курсу, радо приймаються у різноманітні івент-агенції, відділи культури об'єднаних територіальних громад, музейну мережу тощо. Окремі з них, переважно заочної форми навчання, виходячи з потреб територіальних громад, переводяться на спеціальність 028 «Менеджмент соціокультурної сфери», яка більше, на їх думку, відповідає профілю майбутньої самореалізації, або здобувають цю освіту на двох спеціальностях одночасно;

– у науковому просторі країни, виходячи навіть із наявної інформаційної бази наших конференцій, посилюється інтерес до сакральної проблематики, свідченням чого є поява значної кількості наукових розвідок, спрямованих на виявлення ролі церкви і її провідників у соціумі, дослідження специфіки духовного чинника в історичній ретроспективі та послаблення міжконфесійної напруги у між особових відносинах загалом. І це є також важливим сегментом культурної перспективи України та її соціального спокою у майбутньому.

Висновки. Тож планування та проведення таких заходів є вкрай потрібним для усіх учасників цього процесу, оскільки виявляє чимало різновекторних переваг, зокрема: науковці здобувають ще одну важливу форму для власного підсумку в питаннях академічної мобільності; управлінці галузі зайвий раз переконуються у творчому потенціалі закладів вищої освіти, що знаходяться у межах їхнього впливу; представники середнього бізнесу мають змогу з'ясувати потенціал сучасної регіональної освіти і в час суспільно-економічної кризи починають усе більше орієнтуватися на місцевий молодіжний кадровий корпус, який значно ефективніше працюватиме в наявних структурах, не потребуючи зайвих коштів на вирішення власних соціальних питань. Тоді як студентська молодь, беручи участь в обговоренні актуальних викликів сьогодення, спілкуючись із гостями та обговорюючи цю інформацію на практичних заняттях, уточнює обраний напрям навчання, розширює свої інформаційно-культурні потреби та можливості і має змогу їх постійно коригувати, виходячи з отриманої інформації та вербального досвіду.

А загалом підготовка і проведення таких підсумкових наукових звітів на часі, оскільки напрацьовані пошукові методики, уточнені в процесі обговорення заявленої проблематики чи публікація згодом їх результатів сприятимуть тому, що така людина ці дослідницькі компетенції буде

використовувати і в інших сферах власної творчої самореалізації, нічого не сприймаючи на віру та інакше дивлячись на світ. Але для цього потрібно змінити саме ставлення держави до наукової діяльності. І допоки в країні буде відсутня вмотивована державна програма підтримки національної науки та її репрезентантів, очікувати на суттєву і якісну зміну у цьому напрямі немає підстав. Принаймні статистичні дані моніторингу багаторічної наукової діяльності в країні це підтверджують повною мірою [3].

Кожна система, як й історична епоха, з часом потребує нововведень. Для їх реалізації потрібні як мінімум три речі: люди, що володіють оригінальним мисленням, здатні генерувати нові ідеї, соціальний клімат, що сприяє реалізації цих ідей і засоби поширення нового мислення. Вища школа сьогодні закладає основи нашого майбутнього на завтра, тож роль науки у цьому процесі беззаперечна.

Список використаної літератури

1. **Виткалов С. В.** «Музейні гостини» як форма збереження національно-культурних ознак: до проведення чергової презентації у м. Рівне. *Культура і життя*, 2019. № (22). 31 трав. С. 3.
2. **Виткалов С. В., Чепелюк В. А.** Регіональні народознавчі змагання на Волині: досвід Рівненщини. *Вісник + К.* Луцьк, 2019. № (26). 12 лип. С. 4; Виткалов С. В. Шанс для формування власних культурних форм: про новий формат міжнародного джазового фестивалю в Рівному. *День (Київ)*, 2020. № 171–172. 11 верес. С. 13.
3. **Стан наукового потенціалу та фінансового забезпечення наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок в Україні.** *Наукова та науково-технічна діяльність в Україні у 2019 році: науково-аналітична доповідь* / Т.В. Писаренко, Т.К. Куранда та ін. Київ: УкрІНТЕІ, 2020. 109 с.
4. **Пригода Т. М.** Мінімалізм, дзен, карантин у сучасній культурі: спроба усвідомленого споживацтва. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наук. зб.* Вип. 35 (Культурологія). Рівне: РДГУ, 2020.
5. **Україна першого двадцятиліття XXI століття: культурно-мистецький вимір:** Програма XVI міжнар. наук.-практ. конф., м. Рівне, 17-18 лист., 2020 р. / укл. Виткалов С.В., Виткалов В.Г. Рівне: РДГУ, 2020. 42 с.

References

1. **Vytkalov S. V.** «Muzeini hostyny» yak forma zberezhennia natsionalno-kulturnykh oznak: do provedennia cherhovoї prezentatsii u m. Rivne. *Kultura i zhyttia*, 2019. № (22). 31 trav. S. 3.
2. **Vytkalov S. V., Chepeliuk V. A.** Rehionalni narodoznavchi zmahannia na Volyni: dosvid Rivnenshchyny. *Visnyk + K.* Lutsk, 2019. № (26). 12 lyp. S.4; Vytkalov S. V. Shans dlia formuvannia vlasnykh kulturnykh form: pro novyi format mizhnarodnoho dzhazovoho festyvaliu v Rivnomu. *Den (Kyiv)*, 2020. № 171-172. 11 veres. S. 13.
3. **Stan naukovoho potentsialu ta finansovoho zabezpechennia naukovykh doslidzhen i naukovo-tekhnichnykh (eksperymentalnykh) rozrobok v Ukraini.** *Naukova ta naukovo-tekhnichna diialnist v Ukraini u 2019 rotsi: naukovo-analitychna dopovid* / T.V. Pysarenko, T.K. Kuranda ta in. Kyiv: UkrINTEI, 2020. 109 s.
4. **Pryhoda T. M.** Minimalizm, dzen, karantyn u suchasniї kulturi: sproba usvidomlenoho spozhyvatstva. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku: nauk. zb.* Vyp. 35 (Kulturolohiia). Rivne: RDHU, 2020.
5. **Ukraina pershoho dvadtsiatylittia KhKhI stolittia: kulturno-mystetskyi vymir:** Prohrama KhVI mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Rivne, 17–18 lyst., 2020 r. / uкл. Vytkalov S.V., Vytkalov V.H. Rivne: RDHU, 2020. 42 s.

КУЛЬТУРНОЕ ПРОСТРАНСТВО СТРАНЫ СКВОЗЬ ПРИЗМУ НАУЧНОГО ПОИСКА:

к результатам проведения XVI международной научно-практической конференции
«Україна першого двадцятиліття XXI століття: культурно-мистецький вимір»

Виткалов Владимир Григорьевич – кандидат педагогических наук, профессор,
заведующий кафедры культурологии и музеезнатства,
Ривненский державный гуманитарный университет, г. Ривне
orcid.org/0000-0003-0625-8822

Виткалов Сергей Владимирович – доктор культурологии, профессор
кафедры культурологии и музеезнатства,
Ривненский державный гуманитарный университет, г. Ривне
orcid.org/0000-0001-5345-1364
sergiy_vsv@ukr.net

Анализируется тематический ряд международных научно-практических конференций культурологического направления на базе кафедры культурологии и музееведения РГГУ; акцентируется внимание на тенденциях научного поиска, выявленных в результате проведения этих мероприятий и материалов статей, которые вошли в состав научных сборников. Выявляется корреляция пандемической ситуации в мире и Украине в особенности с интенсивностью научного поиска и его результатов. Обращается внимание на нерешенные вопросы в жизнедеятельности высшей школы страны, которые в сложившейся ситуации выступают стимулом функционирования высших учебных заведений.

Ключевые слова: международные научно-практические конференции, высшая школа страны, проблемный ряд, тенденции в поисковой деятельности.

CULTURAL SPACE OF THE COUNTRY THROUGH THE PRISM OF SCIENTIFIC SEARCH:

to the results of the XVI International Scientific and Practical Conference

"Ukraine of the First Twenty Years of the XXI Century: Cultural and Artistic Dimension"

Vytkalov Volodymyr – Candidate of Pedagogical Sciences, Professor,

Head of the Department of Cultural and Museum Studies,

Rivne State Humanitarian University, Rivne;

Vytkalov Serhii – Doctor of Culturology, Professor of the Department of Cultural Studies and Museum Studies, Rivne State Humanitarian University, Rivne

The thematic series of international scientific and practical conferences of culturological direction on the basis of the Department of Cultural and Museum Studies of Rivne State Humanitarian University is analyzed; attention is focused on the trends of scientific research identified as a result of these events and materials of articles, which were included in scientific collections. The correlation of the pandemic situation in the world and in Ukraine, in particular, with the intensity of scientific research and its results is revealed. Attention is drawn to the unresolved issues in the life of the country's higher education, which in the current situation act as an incentive for the functioning of higher educational institutions.

Key words: international scientific and practical conferences, high school of the country, problem series, trends in search activity.

ЗМІСТ

<i>Виткалов В.Г., Виткалов С.В.</i> Культурний простір країни крізь призму наукового пошуку: до результатів проведення XVI міжнародної науково-практичної конференції «Україна першого двадцятиліття XXI століття: культурно-мистецький вимір»	3
--	---

Розділ I. ІСТОРИКО-МИСТЕЦЬКА СПАДЩИНА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

<i>Зінків І.Я.</i> Про створення каталогу середньовічних музичних інструментів із території України	9
<i>Олійник О.Г.</i> Археологічні музичні інструменти з території України в контексті синхронного інструментарію давніх цивілізацій світу	18
<i>Бондарчук Я.В.</i> Семантика образу бика в мистецтві кам'яного віку	24
<i>Чуйко О.Д.</i> Торговельні контакти Галицько-Волинської Русі та Чехії в контексті міжкультурних взаємозв'язків XI–XIII століть	37
<i>Кіндратюк Б.Д.</i> Художня значимість «Граматики музикальної» Миколи Дилецького	43
<i>Сапоженік О.В.</i> Бароківість у літургійній музиці України XVII–XVIII століть	50
<i>Джулай Г.А.</i> Жанрово-стильові аспекти камерно-вокальної творчості М. Метнера	56
<i>Самострокова Н.</i> Національний етос польської музики у скрипкових концертах Кароля Шимановського	63
<i>Бабій Н.П.</i> Рок-культура Івано-Франківська в друкованих джерелах 1980-х років	70
<i>Морєва Є.О.</i> Етнічні мотиви у смислоутворенні в кіно (на прикладі творчості Еміра Кустуріци та Ахтема Сеїтаблаєва)	75
<i>Чжу Лін.</i> Інтерпретація європейської музики китайськими співаками: німецька пісенна лірика у виконанні Дільбер Юнус	81
<i>Войтович О.О.</i> Естетична оцінка акустичних властивостей концертних зал (на прикладі порівняння звучання музичних творів)	88

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-МИСТЕЦЬКІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

<i>Безугла Р.І.</i> Концептуалізація веб-дизайну в мистецтвознавчому дискурсі: досвід теоретичного опрацювання	94
<i>Луговська А.Е.</i> Інституції в мистецтві: світовий досвід	100
<i>Мусієнко О.В.</i> Гібридне походження художньої природи відеохостингу як нової жанроформи аудіовізуальної культури	105
<i>Шевченко Л.М.</i> Проблема стильової фортепіанної парадигматики в мистецтвознавчій і культурознавчій сферах сучасності	110
<i>Циганюк Л.</i> Специфіка поліфонічного циклу О. Яковчука в зіставленні категорії «традиційне – інноваційне»	116
<i>Татарнікова А.А.</i> Глоріозно-славослівна традиція європейської християнської культури	124

Соколова А.В. Еволюція придворної маски періоду англійської революції 1640–1660 років та реставрація монархії Стюартів	130
Маркевич Л.А. Генеза та етапи диференціації танцювальної культури на шляху до українського балетного театру	136
Карандєєва О.І. Чоловічий танець у балетному театрі України 50–60-х років ХХ століття	143
Погребняк М.М. Перші кроки танцю «Модерн» на українській сцені першої половини ХХ ст.	150
Романюк Л.Б. Діяльність першої української музичної школи у Станиславові в контексті розвитку фахової освіти у Галичині	155
Молчко У.Б. Музичні артефакти Львова початку ХХ століття в публіцистиці о. Остапа Нижаківського	161
Бенях Н. Творчий шлях Михайла Бойчука: львівський період (1910–1914 рр.)	166
Радомська В.Р. Поліхромії в дизайні інтер'єрного середовища церков (на прикладі монументальних стінописів Модеста Сосенка)	173
Стрій А. Еволюція живописної манери в портретах Адальберта Ерделі	180
Кукуруза Н.В. Жанр ревію в мистецтві української діаспори: витоки, канон, імена, тематика	186
Майстренко-Вакуленко Ю.В. Рисунок у колекції Дніпровського художнього музею	192
Домнич Х.З. Івано-франківські митці у міжнародному бієнале сучасного мистецтва «Імпреза»	199
Хоцяновська Л.Ф. Балет Аніко Рехвіашвілі «Снігова королева» – вистава для дорослих та дітей	207
Підлипська А.М. Концептуально-світоглядні засади балетної критики Олександра Черепніна	211
Бойко О.С. Образ українського танцю у мас-медійному просторі України доби Незалежності	217
Охитва Х. Українська естрадна пісня у музикознавчих дослідженнях: наукова панорама	221
Алішер А.В. Концептуальні погляди на феномен сценічного простору у творчій школі Д. Лідера	227
Кисляк Б.М. Поняттєве коло камерного інструментального ансамблю в музикознавстві	233
Чучук С.М. Соціокультурна основа комерційної знакової системи сучасних міст Китаю (на матеріалах м. Сюйчжоу)	239
Kozakewycz O. Аіurowe czerpce w stroju kobiecym na bojkowszczyźnie w koccu XIX – roszrtku XXI wieku : lokalne cechy artystyczne	244
Дичковський С.І. Дискурси туристичної мобільності в контексті соціокультурних процесів	251

Розділ III. РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ, ПОВІДОМЛЕННЯ

Овчаренко С.В. Традиційна музична культура Чернігівщини в контексті соціокультурної динаміки ХХ–ХХІ століття	261
Виткалов С.В., Виткалов В.Г. Сучасна інструментальна практика: культурно-мистецький аспект трансформаційних змін	265

CONTENTS

<i>Vytkalov V., Vytkalov S.</i> Cultural space of the country through the prism of scientific search: to the results of the XVI international scientific and practical conference "Ukraine of the first twenty years of the XXI century: cultural and artistic dimension"	3
---	---

Part I. HISTORICAL AND ARTISTIC HERITAGE OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE WORLD CULTURE

<i>Zinkiv I.</i> Developing catalogue of medieval musical instruments from the territory of Ukraine	9
<i>Olijnyk O.</i> Archaeological musical instruments from the territory of Ukraine in terms of synchronous instruments of ancient world civilizations	18
<i>Bondarchuk Y.</i> Semantics of the image of the bull in the art of the stone age	24
<i>Chuyko O.</i> Trade contacts between Galicia-Volhynia Rus and Czechia from the perspective of intercultural relations of the XI th – XIII th centuries	37
<i>Kindratiuk B.</i> Pedagogical significance «Grammar of music» by Mykola Dyletskyi	43
<i>Sapozhnik O.</i> Baroqueness in liturgical music of Ukraine of the XVII–XVIII centuries	50
<i>Dzhulay A.</i> Genre-style aspects of chamber and vocal works of N. Metner	56
<i>Samostrokova N.</i> The national ethos of polish music in the violin concerts by Karol Szymanowski	63
<i>Babii N.</i> Rock culture of Ivano-Frankivsk in printed sources of the 1980 s	70
<i>Moreva E.</i> The role of ethnic motives in the formation of meaning in cinema on the example of the movies of Emir Kusturica and Akhtem Seitablaev	75
<i>Zhu Ling.</i> Interpretation of European music by Chinese singers: German song lyrics performed by Dilber Yunus	81
<i>Voitovych O.</i> Aesthetic evaluation of the acoustic properties of concert halls (on the example of comparing the sound of musical works)	88

Part II. THEORETICAL AND ARTISTIC ASPECTS OF THE UKRAINIAN CULTURE

<i>Bezuhla R.</i> Conceptualization of web design in art discourse: theoretical comprehension	94
<i>Luhovska A.</i> Institutions in art: world experience	100
<i>Musiienko O.</i> The hybrid origin of the artistic nature video hosting's as a new genre form of audiovisual culture	105
<i>Shevchenko L.</i> The problem of style piano paradigm in the sphere of sciences about art and culture to contemporaneity	110
<i>Tsyhaniuk L.</i> Specifics of O. Yakovchuk's polyphonic cycle in comparing the category «traditional – innovative»	116
<i>Tatarnikova A.</i> Glorious-glorification tradition of European christian culture	124
<i>Sokolova A.</i> The evolution of the court masque of the period of the english revolution of 1640-1660 and the restoration of the Stuart dynasty	130

Markevych L. Genesis and stages of the differentiation of the dancing culture on the way to the Ukrainian ballet theater	136
Karandieieva O. Men's dance in the ballet theater of Ukraine 50–60 s of the twentieth century	143
Pogrebnyak M. The first steps of the modern dance on the Ukrainian scene of the first half of the XX century	150
Romaniuk L. Activities of the first Ukrainian music school in Stanislav in the context of development professional education in Galicia	155
Molchko U. Musical artifacts of Lviv at the beginning of the XX century in the journalism of the prelate Ostap Nyzhakivsky	161
Benyakh N. Mykhaylo Boychuk artist routs: Lviv period (1910–1914)	166
Radomska V. The role of polychrome paintings in the interior space design of churches (as based on the example of monumental murals by Modest Sosenko)	173
Strii A. The evolution of painting manner in the portraits of Adalbert Erdelyi	180
Kukuruza N. Genre of revue in the art of the Ukrainian diaspora: origins, canon, names, theme	186
Maystrenko-Vakulenko Y. Drawing in the collection of the Dnipro art museum	192
Domnych K. The role of Ivano-Frankivsk artists in the international biennial of contemporary art «Impreza»	199
Khotsianovska L. Ballet by Aniko Rekhviashvili «Snow Queen» – performance for adults and children	207
Pidlypska A. Conceptual and world outlook bases of ballet criticism Alexander Cherepnin	211
Boiko O. Image of Ukrainian dance in mass media space of Ukraine on period of Independence	217
Okhitva K. The Ukrainian pop song in the musicological research: scientific panorama	221
Alisher A. Conceptual views on the phenomenon of stage space in D. Lider creative school	227
Kysliak B. Conceptual field of chamber instrumental ensemble in musicology	233
Chuchuk S. Socio-cultural basis of modern Chinese cities' commercial sign system (the case of Xuzhou city)	239
Козакевич О.П. Ажурні очіпки в жіночому вбранні на Бойківщині кінця XIX – початку XXI ст.: локальні художні особливості	244
Dychkovskyy S. Discourses of tourist mobility in the context of socio-cultural processes	251

Part III. SUMMARIES, REVIEWS, REPORTS

Ovcharenko S. Traditional musical culture of Chernihiv region in the context of socio-cultural dynamics of the XX–XXI century	261
Vytkalov S., Vytkalov V. Modern instrumental practice: cultural and artistic aspect of transformation changes	265

ISSN 2411-1546

Наукове видання
Scientific edition

**Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку
Науковий збірник**

**Ukrainian culture : past, modern and ways of development
Scientific journals**

**Напрямок : Мистецтвознавство
Branch : Art Criticism**

**Випуск 34
Issue 34**

Редактор:
В. Г. Виткалов
Editor:
V. G. Vytkalov

Комп'ютерна верстка:
Л. М. Федорук
Computer make-up:
L. M. Fedoruk

**Електронні версії наукових збірників та вимоги до публікацій
знаходяться на сайті – *kulturologiya.rv.ua***

М/т.: 096-541-71-35 – головний редактор та 067-803-23-97 – відповідальний секретар

Електронна адреса: *sergiy_vsv@ukr.net*

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Зам. № 239/1. Ум. друк. арк. 32,09. Наклад 100.

Видавничі роботи: ППДМ

свідоцтво про державну реєстрацію РВ № 11 від 12.06.2002 р.

35304, Рівненська обл., Рівненський р-н, с. Корнин, вул. Центральна, 58

Адреса редакції: 33000, Україна, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12,

Рівненський державний гуманітарний університет

Кафедра культурології та музеєзнавства